

Devynios dienos po 1890 metų Joninių. Aštuonios dienos po to, kai iki pamatų sudegė pagrindinė Reinsneso troba ir gaisras nusinešė dvi gyvybes.

Erdvi Stranstedo akmeninė bažnyčia buvo sausakimša. Skliautas savo vėsa apgaubė žmones. Žodžius. Karštą. Bendrą alsavimą.

Lengvi žingsniai tarp klauptų eilių. Vasarinių batelių šiurenimas patiestu taku. Karna žengė nuo presbiterijos per visą bažnyčią. Stabtelėjo prie durų. Klauptuose susėdę žmonės nedrįso atsukti. Jie nevirtė giesmynų. Nekrutino kojų. Vargonininkas nepakėlė rankų. Vargonai neišleido nė garso.

Tada sudejavo senų ąžuolinių durų vyriai. Vidun plūstelėjo saulės šviesa, bet nepasiekė karsto, pastatyto ant dviejų ožių presbiterijoje. Pastorius Johanas Grenelvas vienintelis buvo pasisukęs taip, kad galėjo matyti regėjimą virš priebažnyčio grindų. Jis vienintelis matė mergaitę tarpduryje. Juodai apsitačiusią figūrėlę prieš šviesą.

Ar jis buvo pasirengęs?

Iš pradžių pastorius nedavė jokio ženklų vyrams, kurie turėjo išnešti karštą. Jie sėdėjo lyg stabo ištikti. Niekas nesusižvalgė. Ant altoriaus ir presbiterijoje plazdeno vaškinės žvakės. Nujuodę dagčiai stengėsi išlaikyti liepsną.

Laiką įmanoma išmatuoti. Bet tada kažkam turi kilti mintis jį fiksuoti. Kas turėjo kišeninius laikrodžius, jų, žinoma, neišsitraukė. Negalėjo atvirai rodyti, kad Dievo namuose galvoja apie laiką. Taigi dar nekantriau laukė varpų gausmo.

Niekam neteko girdėti tokios laidotuvių kalbos. Ir dar iš mergaitės lūpų. Galėjai tai priimti kaip įžeidimą visa ko, kas šventa, arba pasijusti apgautas, nes nežinojai, kokia iš tiesų buvo velionė,

ligi šiol. Tačiau net neatėjo į galvą. Tai buvo pernelyg neįtikėtina. Pernelyg stulbinama. O laikas slinko kaip įprastai.

Lig tol, kol mergaitė tarpduryje atsisuko. Veidas buvo it vaškini popierius, akys – išplėstos. Šviesa iš užnugario sugėrė plaukų raudonį, išskyrus styrančius plaukelius, kurie nesileido sutramdomi ir įpinami į kasas. Raudonai švytintis minkštas spygliuotos vielos vainikas.

Pastorius *pamatė* ją ir linktelėjo vargonininkui. Bet prieš sugaudžiant vargonams iš tarpdurio nuaidėjo įsakmus šūksnis:

– Išneškite močiutę Diną!

§

Nelaukusi, kol jie padarys, kaip liepta, Karna nulipo akmeniniais laiptais ir žengė pro apsamanojusius paminklus ir kaltinės geležies kryžius. Pro šventoriaus vartus. Pro daugybę arklių ir vežimų. Vienas vežikas nustebęs pažiūrėjo į ją, tada nukreipė žvilgsnį į bažnyčios laiptus, tikėdamasis pamatyti, kiek pasistūmėjo apeigos.

Nuo bažnyčios buvo netrumpas kelias. Šalia šliejosi beržų sąžalynas, skleisdamas šviežią vasaros kvapsnį. Ji ėjo ryžtingais žingsniais, gerokai palinkusi į priekį, akis nudūrusi į akmenuotą kelią. Nenorėjo nei arklių, nei žmonių palydos. Žinojo, kad nuo šiol bus šitaip. Ji turi eiti viena. Jos nebėra. Liko tik žodžiai, kuriuos ji pasakė bažnyčioje. Dar žinojo, kad žudikės negalima laidoti šventoriuje.

Ligi šiol jai neteko pėsčiomis kulniuoti iki „Grand Hotel“. Per ilgus juodūs gedulo suknelės rankovės jai einant tabalavosi apie plaštakas. Bet nieko baisaus. Plaštakos dabar jai nereikalingos. Viskas jau padaryta. Galva buvo pilna voratinklių. Ji atsargiai nešė ją ant kaklo. Nulenkė prie krūtinės, kad turėtų atramą. Ten

viduje juto gyvius. Tuos, kurie įstrigo voratinklyje. Visus knibždančius gyvius. Jie buvo išsigandę ir slėpėsi pas ją. Bet dabar nebe taip knibždėjo kaip tuomet, kai ji važiavo į bažnyčią.

Nežinojo, ar Stranstede ką nors sutiko, nes nieko nematė. Įėjo tiesiai pro mėlynas duris. Užkopė laiptais iki kambarėlio, kuriam visuomet apsistodavo nakvodama pas močiutę. Šiandien jos niekas nelaukė. Užolaidos buvo užtrauktos, langas – uždarytas. Virš baltos komodos kabojo veidrodis paaukuotais rėmais. Ten ji išvydo veidą, kurio nebuvo.

Pamėgino prisiminti, kaip skambėjo žodžiai. Tarsi tai būtų matematikos formulė ar natos, iš kurių gali groti. Taip, būtent – groti. Bet žodžiai nusklido į šalį. Nepagavo jos ritmo. Ji įkišo ranką į suknelės kišenę ir ištraukė popieriaus lapą. Išlankstė jį. Ten viskas surašyta. Popierius tebebuvo drėgnas nuo jos rankų.

Mirusieji negali kalbėti. Pagal močiutės valią aš paveldėjau viską, kas jai priklausė. Taip pat – jos išpažintį. Tačiau man vienai tai per sunki našta. Todėl noriu paprašyti pakantumo tam, ką dabar pasakysiu.

Čia, prie savo močiutės karsto, prieš Dievą ir visus žmones meldžiu malonės ir atlaidumo palikimui, kurį gavau.

Aš, Karna Grenelv, skelbiu tokią velionės išpažintį:

Aš, Dina Grenelv Bernhoft, mergautine pavarde Holm, tūkstantis aštuoni šimtai keturiasdešimt ketvirtųjų metų lapkričio mėnesį vežiau Jakobą Grenelvą per kalnus pas gydytoją. Savo rankomis nustumdama roges į bedugnę jį nužudžiau.

Tūkstantis aštuoni šimtai penkiasdešimt septintųjų metų spalio mėnesį viržyne į pietus nuo Reinsneso medžiokliniu šautuvu nušoviau rusą Levą Žukovskį.

Išpažįstu savo kaltę.

Vis tiek prašau, kad mano kūnas galėtų ilsėtis ramybėje. Jūroje.

§

Šventorius. Ana sulaikė Benjaminą ir mėgino kažką pasakyti. Bet jis nesuprato, ko ji nori. Tik apkabino ją ranka. Tvirtai. Neįstengė atremti nė vieno žvilgsnio. Dauguma traukėsi į šalį jo nekalbindami. Kai kurie priėję kažką murmtelėjo. Bet jis nieko negirdėjo. Tik linkčiojo. Veidai priešais jį susiliejo. Visi, išskyrus Johano. Šis stovėjo vienas su sutana. Jam dingtelėjo, kad Johanas viską žinojo. Kad Johanas tai surežisavo.

– Aš nematau Karnos. Turime ją surasti, – tarė Ana norėdama vestis jį drauge.

– Taip! – atsakė jis ir pasileido sparčiu žingsniu, prorisčia, bėgte. Link išvietės. Zakristijos. Kapinių. Ratinės. Pakrantės kalvų. Ana nulėkė jam iš paskos su gedulo šydu, besiplaikstančiu apie skrybėlę ir pečius. Įkandin sekė Johanas. Nublizginti amerikiniai batai kliuvinėjo už sutanos, o pro standžiai prigludusį apsiuvą po pastoriaus apykakle sunkėsi prakaitas.

Kepino vasaros saulė, krūmyne smaginosi paukščiai.

§

Tą birželio dieną jaunasis Pederis žvyrkeliu skuodė į daktaro sodybą, tikėdamasis ten rasti Karną. Jis repetavo kiekviename žingsnyje, pustekinis, šniokšdamas. Repetavo žodžius.

– Tu esi drąsiausia, visų drąsiausia! Nebūčiau išdrįšęs padaryti to, ką padarei tu. Aš visada nulenkęs sprandą slepiuosi tamsioje kertėje. Bet tu! Gali didžiuotis ta kalba. Staiga visas iškilo aikštėn. Man reikėjo turėti tiek pat drąsos ir visiems papasakoti, kad mano brolis sudaužė Haną kaip obuolį. Mušte išmušė iš jos vaikelį. Mes keliese apie tai žinojom ir privalėjom

liudyti. Tik pamanyk, jeigu būtume tai padarę? Ir viskas būtų paaikškę. Gal drauge liudykim apie blogumus, Karna? Tiems, kurie nenori matyti!

Šitaip Pederis repetavo. Lūpos krutėjo, ir kažkur galvoje jis girdėjo savo balsą.

Daktaro namas stovėjo neužrakintas, bet tuščias. Karnos ten nebuvo. Kaip ir kitų žmonių. Kad negaištų laiko, nenusiavęs batų jis apibėgo visus kambarius, bet jos nerado. Pamiršo surepetuotus žodžius, pamiršo visa kita, išskyrus tai, kad yra pėdsekys, turintis ją surasti, kol ko nors neatsitiko. Kas galėtų būti tas *kas nors*, jis nelabai žinojo. Be nuomario, jai niekas daugiau negrėsė. Vis tiek atrodė, kad bėgdamas jis neturėjo kada nė įkvėpti. Pakvėpuoti galės kitą dieną, kai pasaulis vėl bus atvirtes į savo vietą.

Ir skubėdamas iš kambario į kambarį jis prisiminė, kur ji galėtų būti.

Pasiekęs „Grand“ viešbutį, Pederis nudrožė tiesiai į privačias patalpas, rankoje nešdamasis batus. Jis girdėjo iš salono sklin-dančius balsus. Niekas neturėjo pamatyti koridoriuje stovinčių jo batų, kad neatlėktų ir jo nesustabdytų. Jis žinojo nepatenkęs į tą ratą žmonių, kurie kviečiami užėiti, kuriems pasakojamos naujienos. Ne todėl, kad būtų norima jį atskirti, o todėl, kad tai niekam neatėjo į galvą. Ypač dabar. Jiems pakako savų rūpesčių. Bet jis padarė tai, kas buvo būtina. Užsėlino laiptais aukštyn ir atidarė kambarėlio, kuriame ji prisiglausdavo nakvodama pas Diną, duris.

Ji sėdėjo ant kėdės nugara į jį, nusigręžusi į langą. Buvo apsigobusi žalia vilnone skara, lyg stirtų nuo šalčio. Jis pats buvo pernelyg sukaitęs. Jam dingtelėjo, kad galbūt įžeidė ją taip įsi-verždamas, nes juodoji gedulo suknelė gulėjo ant lovos. Po skara ji vilkėjo tik apatiniais. Raudoni plaukai sąvėlomis krito ant pečių, tarsi būtų ką tik atsikėlus.

Jis krenkštelėjo ir įėjęs uždarė duris.

– Karna, – nedrąsiai sušnabždėjo.

Kai ji atsisuko, į jį nukrypo tuščias žvilgsnis. Pasklido ne-
jaukuma. Pasidarė sunku kvėpuoti. Ji žiūrėjo tiesiai į jį, žiūrėjo
kiaurai jo, žiūrėjo kiaurai durų už jo. Jis žengė artyn norėdamas
uždėti ranką jai ant peties, būti šalia. Padaryti bet ką, kad ji paro-
dytų matanti, jog čia jis, Pederis.

Tada ji ūmai pakilo ir įrėmė delnus į jį. Skara nuslydo nuo
pečių ir liko dryksoti prie basų kojų. Visą laiką ji žvelgė kiaurai
jo. Vienišumo jausmas ar kažin kas priminė jam tą dieną, kai
mirė mama.

– Karna... – vėl pratarė jis.

Bet ji neatsiliepė. Jis pasakė savo vardą. Palaukė. Bet ji tik sto-
vėjo žvelgdama kiaurai, tarsi jo nebūtų.

Kai jis išgirdo kažką lipant laiptais, jam kone palengvėjo. Tai
buvo daugiau, nei jis vienas galėjo pakelti.

Pederis juto tokią širdgėlą, kad ilgai nebūtų tvėręs. Bet juk
negalėjo jos tiesiog nusimesti, nes ši buvo susijusi su *ja*. Jis pa-
mėgino ją išvaikščioti. Užkopė į kalną virš Stranstedo. Slenkant
valandoms apie nieką daugiau negalvojo, tik apie tą jos žvilgsnį.
Regėjo jį krūmokšniuose dangaus fone. Samanotuose akmenyse.
Gėlėse palei takus ir atokiau nuo takų. Padrikame debesų sluoks-
nyje ir žemėjančioje saulėje. Vis dar tvyrojo birželis, laikas nes-
skubėjo. Šviesa buvo nežmoniška, kiaurai verianti, begėdiška ir
visur esanti. Dangus – šviečiantis pragaras.

Jis atsigėrė iš upokšnio ir pagalvojo, kad metas leistis žemyn,
bet nesileido. Pederis nebematė prasmės kur nors nukakti. Jis tik
ėjo irėjo. Kartą smilktelėjo mintis, kad jeigu Dina Grenelv būtų
gyva, jis galėtų su ja pasišnekėti. Ji buvo tas žmogus, kuris galė-
davo šį tą nuveikti ir rasdavo išeitį, kai kiti pasiduodavo. Jis už-
silipo ant dar vienos uolos, tada atsisėdo po atbraila. Nejučiomis
jaunas gyslotas kūnas išsitiesė.

Jis pabudo tik tada, kai saulė vėl kopė aukštyn, prieš tai panirusi į jūrą. Kad ir kiek valandų praėjo, niekas nepasikeitė. Karnos žvilgsnis spingsojo negyvame baltame saulės skritulyje, neatpažindamas jo.

§

Močiutės violončelė? Ji girdėjo ją, bet nesuvokė, kas griežiama. Nirtulingai skambėjo patys žemiausieji tonai. Norėjo susproginti jos galvą. Tada ji suprato, kad violončelę girdi tik ji, niekas daugiau.

Ji atsisėdo lovoje ir pramerkė akis. Šviesa buvo tokia nuožmi. Pakilęs vėjas klebeno lango sklendes. Užulaida to neištverė ir pasitraukė į šalį.

Matyt, viskas pasibaigė. Jai nedalyvaujant. Tikriausiai todėl tėtis stovėjo tarpduryje. Vyras juodais drabužiais. Jis ištiesė į priekį abi rankas ir žengė prie jos.

– Dėkui Dievui, tu čia! – pasakė ir klestelėjo ant lovos krašto. Iš jo sklido keisti garsai.

– Ar jūs dabar nuskandinsite močiutę jūroje? – būtų paklaususi, bet neįstengė.

– Išgąsdinai mus. Nereikėjo tau pabėgti. Bet ačiū Dievui, kad esi čia sveikutėlė! – tarė jis ir prisispaudė ją prie savęs.

– Ar aš irgi ten plauksiu? – būtų paklaususi ji, bet neišėjo nė garso.

– Ne! Tik škiperis, Johanas ir aš, – būtų atsakęs jis, bet tik laikė ją apkabinęs ir verkšnojo.

– Aš turiu plaukti kartu, – būtų paprieštaravusi ji žvaliu balsu, tačiau neįstengė.

– Ne, tau reikia pailsėti! – būtų atsakęs jis, bet nieko apie tai nežinojo.

Jo pakaušis virš baltos apykaklės ir juodo išėiginio kostiumo atsispindėjo veidrodyje paauksuotais rėmais. Plaukai. Žilstelėję. Garbanos nudrikusios. Galva nusvarinta, tarsi jis neįstengtų nu-
laikyti jos tiesiai.

– Kas sugiedos giesmę, jei manęs ten nebus? – būtų paklaususi ji.

– Aš sugiedosiu, – būtų atsakęs jis, vos vyptelėdamas.

– Nieku gyvu! Tu nemoki giedoti, – būtų tarusi, kumštelėjusi jam ir nusijuokusi.

Bet jis taip įsiverkė, ir jai užkando žadą.

– Viskas praėjo taip greitai, – būtų galėjusi pasakyti. Būtų galėjusi jo paklausti, kodėl močiutė visko nepasakė pati, prieš numirdama. Gerokai iki tol, kai pašėlęs skausmas privertė ją suvokti, kad mirs. Iki tol, kai pasišaukė ją ir aimanuodama pasipasakojo. Apie vyrą Jakobą rogėse, skriejančiose nuo skardžio. Apie rusą Levą viržiuose. Močiutė, šiaip buvusi tokia drąsi ir sakydavusi žmonėms, kas užeidavo ant seilės, nutylėjo svarbiausią dalyką. Nutylėjo, nes bijojo nuosprendžio? Bijojų būti įkalinta? Todėl jai, Karnai, teko liudyti.

Ji būtų galėjusi jo paklausti.

– Ar įpareigojate mane liudyti? Tu irgi, tėti? Ar įpareigoji mane papasakoti Anai apie tave ir Haną? Ar todėl aš gimiau? Kad būčiau ta, kuri liudija?

Bet viskas išnyko. Nes pagaliau ji galėjo pasileisti ir kristi.

§

Jūra buvo žvilganti, švelniai banguojanti. Lietaus lašai paviršiuje piešė netvarius ratilus. Vis naujus po kiekvieno, pranykstančio gelmėje. Horizontas buvo begalinis su visais savo pilkais atspalviais.

Kranto nesimatė. Nei kirų.

Benjaminas nuleido burę. Platus, stabilus laivas pamažu neteko greičio. Skaidrus mergaitės balsas sklido toli: nors jis suvokė, kad Karnos ten nėra, balsas nuskardeno bangomis ir pranyko plyšyje tarp dangaus ir jūros. Vėliau jis niekaip neprisiminė, ką ji giedojo, iki karstas prieš nukrisdamas akimirką pakibo ant turėklų. Ir juk negalėjo jos paklausti. Niekada. Po akimirkos pasigirdo garsas, kurio jis laukė su baime. Neaprėpiamo vandens, kuris priėmė medinį karstą su Dinos palaikais. Septyni didžiuliai rieduliai nugarmėjo su ja į gelmę.

Paskui ratilai išplito į šalis ramiais raibuliais, tolyn ir tolyn. Galiausiai suvis išnyko jo akyse.

Tyla. Laivo denis kilo ir leidosi po jo kojomis. Ne tiek, kad jam reikėtų įsikibti ar plačiai išsižergti. Tik tiek, kad suprastų, jog Žemė ten giliai juda. Jog srovės ir vėjas dirba savo darbą, lyg nieko nebūtų atsitikę.

PIRMA KNYGA

KAIP TAVO DIENOS

Keista, bet laikas ėjo. Karštligišškai greitai ir be galo lėtai. Karna nenorėjo su jais kalbėtis. Arba negalėjo. Benjaminas mąstė, jog reikėtų padėkoti Anai už tai, kad įtikindavo mergaitę praryti vieną kitą kąsnį ir gurkšnį, kad nemirtų badu jų akyse. Bet vis nepasitaikydavo proga. Arba neišeidavo. Jie nebūdavo vieni. Arba kaip tik būdavo, tik kiekvienas atskirai.

Taip negalėjo tęstis. Jis tai matė. Ana matė. Karnai reikėjo pagalbos. Ir tos pagalbos jis negalėjo jai suteikti, nesvarbu, kad buvo tėvas ir daktaras. Viena, ką galėjo padaryti, tai tolydžio duoti jai ko nors miegui, kad ji trumpam pabėgtų. Kad pabėgdavo ir jis, kita tema.

Jis jautėsi kaip lunatikas, darantis tai, ką manė esant būtina. Smulkius ir didelius darbus. Stengdavosi persimesti kasdieniais žodžiais su sutiktais žmonėmis, dar neatsigavusiais nuo šoko, kad jo motina, viso Stranstedo motina, buvo žudikė. Niekas jo neklausė, ar jis žinojo. Jis ir savęs neklausė.

Iš pradžių bandė geruoju įkalbėti Karną grįžti namo į daktaro sodybą. Paskui neteko kantrybės. Gal iš nusivylimo, gal iš nuovargio. Jis paėmė ją ant rankų ketindamas parsinešti. Tai sukėlė baisų įniršį. Ji puolė muštis, draskytis. Iš burnos dribo putos, prasidėjo traukuliai. Teliko imtis praktinių veiksmų. Jai reikėjo gydytojo, o ne nusivylusio tėvo.

Jis atlaisvino drabužius ir įspraudė paklodės kampą jai tarp dantų, tuo pat metu stengdamasis laikyti ją taip, kad ji galėtų kvėpuoti. Laikė ir laukė. Kai priepuolis praėjo, ji apsunko ir suglebo. Jis paguldė ją ant lovos, ištraukė paklodės kampą jai iš burnos. Palaukė. Laimė, ji neapsivėmė ir neapsišlapino. Kitaip pabudimas jai visada reikšdavo pažeminimą, o jam – papildomą darbą.

Jis buvo įgudęs tvarkytis. Bet vis tiek nuolat kirbėdavo nerimas, kad šį kartą ji neatsipeikės, kad numirs.

Bandymų perkelti ją namo į daktaro sodybą daugiau nebuvo. Tai, kad ji pasipriešino su tokia jėga, paveikė ją labiau, nei jis norėjo pripažinti. Anai to neminėjo. Tik pasakė, kad jiems reikia nusiteikti, jog vienas iš jų turės būti prie jos „Grand“ viešbutyje, dieną ir naktį.

Ana linktelėjo, tarsi tai būtų menkniekis. Daugiau nebuvo ištarta nė žodžio. Rodė, Karnos nebylumas persidavė ir jiems.

Benjamins nakvojo prie atvirų durų kambaryje, kuris buvo arčiausiai Karnos kambarėlio. Kaip apylinkės gydytojas, jis įprato budriai miegoti. Kam nors bet kada galėjo jo prireikti. Drabužiai gulėjo po ranka, sudėti pagal eilės tvarką. Žiemą jis sugebėdavo apsirengti be šviesos. Daktaro portfelis turėdavo stovėti prie durų, kairėje pusėje. Paltas – kaboti ant tam tikro vagio. Čia, „Grand“ viešbutyje, jis dėl viso pikto pasidėdavo milinį švarką ten, kur miegodavo, kad tarnaitės darydamos tvarką nenudaigtų. Buvo susitaręs su mergina, kuri nakvojo viešbutyje ir rūpinosi svečiais. Jeigu jam reikėtų išvykti, ji prižiūrėtų Karną. Jam buvo gėda, kad pamiršo, kuo ji vardu, ir prisakė sau išsiaiškinti. Kaskart ją pamatęs suvokdavo, kad dar nežino jos vardo.

Be Karnos ir jo, Dinos privačioje namo dalyje niekas daugiau negyveno. Ana nakvojo daktaro sodyboje ir rytais, iki jam atei-
nant, prižiūrėjo kabinetą. Jei ligoniai būdavo nesunkūs, tam kar-
tui ji jiems padėdavo. Taip viskas susidėliojo. Praktiškumo dėlei.

§

Žmonės turėjo apie ką šnekėti. Kai tik atitoko. Kuo daugiau prabėgo naktų, tuo geriau jie žinojo, kaip ten viskas iš tikrųjų. Niekas negaišo laiko aiškindami vieni kitiems, kad būtent dėl Karnos daktaras nenakvoja namie, nors Frida, dirbanti „Grand“ viešbutyje, mielai pasakojo, kad mergaitė kaip nesava. Esą neteko kalbos. Visos kitos jos bėdos juk ne naujiena. Taigi daugiau nei keista, kad *daktaras su daktariene* negyvena kartu – *naktimis*. Turi būti kažkas daugiau nei senos žmogūdystės. Kažkas tarp vyro ir žmonos.

Telegrafininko žodžiais, šis bei tas iškilo aikštėn. Bet jis, kaip sakoma, į burną prisirėbė vandens. Žmonės vengė atvirai postringauti apie gaisrą, kurio beveik niekas nematė, nes jis įvyko ne Stranstede, o Reinsnese. Tačiau, savaime aišku, kai kas teigė kalbėjęs su ten buvusiu žmogumi. Šnekos visi turėjo į valias. Stoviniavo sukišę galvas poromis ar po tris. Prieplaukose, palei namų kampus, prie spjaudyklės pašte, pasikuždėdami, žvilgčiodami per petį, ar šalia kartais nestovi kas nors, susijęs su Grenelvų gimine. O kas buvo tauškiamą žmonių svetainėse, virtuvėse ir miegamuosiuose, galėjai tik įsivaizduoti.

Tai ar tiesa, ką mergaitė pasakė bažnyčioje? Gerasis Dieve! Matyt, taip ir buvo. Kad ponija Dina tuodu nužudė. Iš pradžių – geraširdį sutuoktinį Jakobą, kurį nedaugelis beprisiminė, tad jo niekas negalėjo nemėgti. Paskui – tą rusą, kuris, kaip žmonės tvirtino, buvo šnipas iš Sankt Peterburgo, už tai sėdėjęs Trondheimo kalėjime. Ar ji galėjo nugalaboti ir daugiau žmonių? Tai nėra neįmanoma. Jei kalbama apie ją, nieko nėra neįmanoma. Kuo daugiau žmonės apie tai šnekėjo, tuo daugiau prisiminė istorijų ir trumpų nutikimų. Ji visada gaudavo, ko panorėjusi, ir versle, ir visur kitur. O kaipgi laikas, praleistas užsienyje? Didžiulis kapitalas, kurį parsivežė? Kai kurie teigė žiną, kad ji gavo

turtingo bankininko palikimą, prieš tai už jo ištekėjusi. O paskui, taip, būtent, jį nudėjusi. Ir tai dar ne viskas. Argi ji neengė Vilfredo Olaiseno ir nenušalino jo nuo Laivų statyklos, kad pati ją užvaldytų? Ta moteriška, matyt, ne vien žaidė šachmatais ir gėrė punšą su išrinktaisiais, turinčiais valdžią Stranstede.

Kad tokia moteris galėjo užauginti tokį dorą sūnų, buvo tiesiog nesuvokiama. Juk jis – ir daktaras, ir viršaitis, visada šalia, kai kam nors prireikia pagalbos. Tikra Dievo dovana, jo negalėjai niekuo kaltinti. Buvo aiškiai matyti, kaip jis su kiekviena diena lysta. Kaip žilsta plaukai ir pilkėja oda. Vargšas žmogus, kuriam teko tokia motina! Ir ar ponija Dina nuo ankstyvos vaikystės nebuvo paženklinta mirtimi ir sielvartu?

Ne vienas prisiminė istoriją, kaip su gyvybe atsisveikino jos motina, lensmano žmona. Taip tragiškai, kad baisu net minėti. Kaip mergaičiukė Dina ant savo motinos išvertė verdantį šarmo katilą.

O kaip sekėsi pas Olaisenus, prašmatniame name ant kalvos? Visi manė, kad Hanos sesuo Sara atsikels ten gyventi ir tuo sunkiu laiku pasirūpins berniukais. Bet ji nakvojo senojoje Hanos siuivimo ateljė ir vaikščiojo tarp Olaisenų namų, siuivyklos ir „Grand“ viešbučio. Ne kasdien pakeldavo akis, klilikštuodama po Žvejų kaimą. Jeigu žmonės su ja pasisveikindavo, ji draugiškai atsakydavo kaip visuomet. Bet žingsniai atrodė tarytum betiksliai. Visi žinojo, kad jiedvi su Hana buvo labai prisirišusios viena prie kitos. Tėvai ir brolis jau kada išvykę į Ameriką, o dabar mirė Hana. Vilfredas Olaisenas ir berniukai buvo jos artimi giminės. Žmonėms regėjos daugiau nei keista, kad Sara pas juos neatsikraustė.